

Artist Impression. (foto: Hinse Hop Heuzinkveld)

vertegenwoordigd zijn. Instekend op de community-ontwikkeling voeren we van meet af aan besprekingen met een koplopersgroep, die mede bepaalt welke normen en waarden er in het buurtschap moeten gaan gelden. Zij worden betrokken bij de ontwikkeling van het volledige buurtschap. Wonen in zo'n buurtschap moet voor alle toekomstige bewoners een bewuste keuze zijn, want het heeft consequenties op sociaal vlak.

Het resultaat zou moeten zijn dat de bewoners elkaar gaan helpen en hierdoor pas later

een beroep doen op de georganiseerde zorg. "Vergeet niet dat de mensen uit de kwetsbare doelgroepen niet per definitie zorg nodig hebben en mensen uit niet-kwetsbare doelgroepen soms ook heel goed hulp kunnen gebruiken, bijvoorbeeld met zoiets eenvoudigs als een postpakketje in ontvangst nemen of de hond uitlaten. In de community zou dus een heel mooi evenwicht kunnen ontstaan van geven en nemen," aldus Hop.

ZO OUD ALS METHUSALEM

Heuzinkveld: "Wat innovatief is, is dat de buurtschapsgedachte opnieuw georganiseerd wordt en er dus bewust aangestuurd wordt op community-vorming. Maar het idee is al zo oud als Methusalem. In feite hebben we het over de manier waarop ook veel dorpen functioneren: iedereen vervult als vanzelfsprekend zijn sociale plicht, niemand onttrekt zich daaraan. Onderlinge solidariteit bevordert het welzijn. Het gaat om die 'ouderwetse' normen en waarden die we terug willen veroveren."

**"EEN VORM WAARIN
MENSEN ACTIEF
WORDEN GESTIMULEERD
OM IETS VOOR EN MET
ELKAAR TE DOEN"**

"Persoonlijk ben ik nogal onder de indruk van het grote aantal mensen dat al interesse heeft getoond voor onze ideeën. Hoe vaak ik al niet gehoord heb dat dit er niet is in Zoetermeer, maar dat men het heel fijn zou vinden als de samenleving zo zou functioneren," vertelt Hop. "Vreemd dat het wel een behoefte is, maar dat er spontaan niets gebeurt in deze richting."

GEDROOMDE LOCATIE

Hop, Hinse en Heuzinkveld hebben in principe al een mogelijke locatie op het oog voor 'hun' buurtschap: de voormalige scholenlocatie tussen de Delftse Wallenwetering en de Dr. J.W. Paltelaan zou volgens hen een ideale locatie zijn. "De omvang van dit gebied is heel geschikt en door de ligging binnen het water heeft het al de natuurlijke vorm van een buurtschap," vindt Heuzinkveld. Hij vult aan: "Er zijn twee RandstadRail-haltes op korte loopafstand, op relatief korte afstand liggen de gezellige Dorpsstraat en het Burgemeester Vernede-park, scholen en een zwembad. Voor de leerlingen van het Atrium, school voor praktijkonderwijs, zijn er wellicht stage-achtige mogelijkheden te bedenken in het buurtschap, bijvoorbeeld op het gebied van het onderhoud van de openbare ruimten."

Of er aan de Dr. Paltelaan daadwerkelijk een Buurtschap Paltelaan zal verrijzen, is nog niet beslist. Dat we door demografische veranderingen op zoek moeten naar samenlevingsvormen waarin burgers elkaar meer dan tot nu toe ondersteunen en helpen, staat wel vast. Sociale (en technische) innovatie is hierbij onmisbaar.

Sociale innovatie

Samenleven in een 'buurtschap'

Door grote demografische veranderingen in ons land, moeten we de overgang maken van een zorgzame samenleving (verzorgingsstaat) naar een participatiemaatschappij: een maatschappij waarin burgers elkaar, meer dan nu vaak het geval is, ondersteunen en helpen. Een maatschappij waarin van (kwetsbare) burgers wordt verwacht dat zij zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen en zo goed mogelijk voor zichzelf blijven zorgen. Eigen kracht, zelforganisatie en samenredzaamheid worden belangrijke thema's. Volgens Peter Hop van LEAS bureau voor zorgvernieuwing, Peter Heuzinkveld, Tektor architecten, en Ton Hinse, stedenbouwkundige, zou een 'community' die zo functioneert, gecreëerd kunnen worden in een buurtschap.

De Nederlandse bevolking vergrijsd de komende jaren in ernstige mate en Zoetermeer doet daar aardig in mee. Tegelijkertijd ontstaat er ook een relatieve ontgroening in ons land: de beroepsbevolking (tussen 20 en 65 jaar) neemt in die tijd af van 61,3 naar 53,9%, een krimp van ongeveer 1,0 miljoen personen. Het is dus niet verwonderlijk dat de Rijksoverheid ingrijpende maatregelen heeft genomen om deze demografische uitdaging het hoofd te kunnen bieden: uitstel van de pensioenge-rechtigde leeftijd, introductie van de WMO 2015, de nieuwe WLZ en de Participatiewet. "Het is niet voor niets dat de uitvoering van de WMO naar de gemeenten is geschoven. Er moet echt iets veranderen en daarvoor moeten we terug naar een menselijke maat," stelt Peter Hop. Na een lange loopbaan in de zorg begon hij op eigen initiatief met LEAS bureau voor zorgvernieuwing. "Ik probeer om, samen

met partners, oplossingen te ontwikkelen waarmee de samenleving op de langere duur een netwerk voor kwetsbare mensen gaat vormen."

VERANDERINGEN FACILITEREN

"De maatschappij is nu veelal sterk op het individu gericht. Zo'n ingrijpende verandering van een zorgzame samenleving naar een participatiemaatschappij komt niet zomaar tot stand. Wanneer we willen opschuiven in de richting van een participatiemaatschappij, dan zullen we de ontwikkeling in die richting moeten faciliteren," denkt Hop. "Er zijn drie elementen die hierbij een rol kunnen spelen: (het type) woningbouw, de manier waarop de openbare ruimte wordt ingevuld en communityvorming." Hij ontwikkelde een samenwerking met architect Peter Heuzinkveld en stedenbouwkundige Ton Hinse. "Voor eigen kracht, zelforganisatie en samenredzaamheid

is het nodig dat mensen elkaar meer gaan ontmoeten en gezamenlijke belangen krijgen. Je moet faciliteren dat er heterogene community's ontstaan. Wij denken dat een 'buurtschap', ook wel 'stadsdorp', hiervoor een goede vorm is. Een vorm waarin mensen actief worden gestimuleerd om iets voor en met elkaar te doen," vertelt Heuzinkveld. "De sleutel ligt besloten in elkaar ontmoeten en in meer aandacht voor elkaar hebben. Daarvoor kun je in een buurtschap alle voorwaarden creëren."

BEWUSTE KEUZE

Volgens Hop, Hinse en Heuzinkveld zou een buurtschap er idealiter zo uit kunnen zien: een community van zo'n 100 woningen in verschillende prijscategorieën, zowel koop- als huurwoningen. Woningen voor de brede range van doelgroepen (starters, gezinnen met kinderen, woningen voor mindervaliden, groepswoningen) moeten zoveel mogelijk